

Erdogana uly hormat goýýan meşhur rus režissýory ýazyjy Orhan Pamuga awusyny pürkdi

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Erdogana uly hormat goýýan meşhur rus režissýory ýazyjy Orhan Pamuga awusyny pürkdi ERDOGANA ULY HORMAT GOÝÝAN MEŞHUR RUS REŽİSSÝORY ÝAZYJY ORHAN PAMUGA AWUSYNY PÜRKDI

Käbir ýazyjy-şahyrlar, režissýorlar, senaristler, aktýorlar, umuman döredijilik adamlary ýazan, döreden, baş rolda oýnan eserlerinde deňsiz-taýsyz gahrymançylyk kyssalaryny janlandyrısalarda, real durmuşda bularyň ýele ýanyndanam geçmän bilyärler

Döwrüň üýtgüýşini. Adamlar käte bu üýtgeşmä eýerjek bolup ik ýaly pyrlanýarlar. Mal-mülki, at-owazasy barlara deňiç şeýle. «Progressiw» diýilýän «medeniýet adamy» saýylýanlara çenli (hatda kämahal iñ köp şolar şeýle).

Şeýle bir günleri başdan geçirýärис welin, tanymal rus režissýory türk syýasy ýolbaşçysynyň tarapyny tutup, türk ýazyjysyny ýazgaryl bilýär. Kimiň haýay tarapdadygy belli däl. ABŞ-na we imperializme garşıdaşlyk nasionalizmi (her kimiňki özüne bolsa-da), dindarlyk (olam şolar ýaly), LGBT ýaly zatlar bolmajak adamlary bir hatara düzüp bilýär.

Ynha, görseňizläň, Nikita Mihalkow rus telewideniýesinde şeýle bir zatlary aýtdy welin, ol agyr sözleri bilen bir süri syýasatçynyň, medeniýet adamsynyň, žurnalistiniň üstünden tank bolup geçdi.

Ol sownet we rus kinomatografiýasynyň juda meşhur wekili. Hem aktýor, hem režissýor. «Güneş ýanygy», «Sibir dellegi» ýaly abraýly baýraklara mynasyp bolan birnäçe kinofilmleri bar.

Onuň ene-atasy-da döredijilik adamı. 79 ýaşly režissýor ömrünüň aglabı bölegini köp sanly kinofilmleri döretmek bilen geçirip, adyny taryha girizmegi başardı. Yöne bu hem oña az bolara çemli, başga ugurlarda-da ýygjam hüjümleri etmäge girişdi.

Mihalkowy men onlarça ýyl bәri synlap gelýärin. Bir döwür onuň özi bilenem tanyşmak miýesser edipdi.

Ol syýasat bilen hemise-de gzyklanýardy. Yöne wagtyň geçmegi bilen onuň gzyklanmazynyň bir aýratynlygy kellämde mazaly anyklaşdy:

Ol häkimiýete we häkimiýetde kim otursa şol otursyn tapawudy ýok, oña çäksiz hormat goýýardy we boýun sunýardy.

Hem hormata, hem boýunsunujuyliga käbir çäklerde düşünse bolaram welin, Mihalkowyň çäkleri gysga wagtyň içinde häkimiýetiň ýallakçylarynyň tonlaryna gatylyp bilýärdi. «Russiýany söýýär we onuň güýçlenmegini isleýär». Bolýar, munuň bilen ylalaşaly, yöne bu boýunça-da her lider aýry ýoldan ýoreýär-ä. Meselem, Boris Ýelsiniň we Wladimir Putiniň ýollary-da, ýogurt iýişleri-de biri-birinden düýpgöter aýry.

Bir adam hemme döwürde we her dürli häkimiýete ýakyn duruberse, bu ýagdaý iňkise gitdirýär.

Galyberse-de, gürrüni edilýän adam medeniýet dünýäsiniň kerwenbaşylaryndan we dokuzu düzüw adam bolandygy üçin «beýtmegiň geregu barmyka?» diýen soragy döretdirýär.

Ep-esli wagt bäri-hä, Mihalkow suwytly bir zat öndüribem baranok. Munuň deregne telewideniýede häkimiýetiň tarapgöylüğini edýän çykyşlary edýär.

Ýeri bolýa-da, näme edende gowy boljakdygyny onuň özi gowy bilýändir. Günäsi-de, sogaby-da, ahlak-syýasy jogapkärçiligi-de öz boýnuna. Oňa akyl öwredere hetdimiz ýok. Biz esasy gozgamal isleýän temamyza dolanalyň.

Boris Ýelsin we Nikita Mihalkow (çepden saga)

• **«Türk depderiniň» depderini düýrme tagallasy**

Russiyada Wladimir Pozner diýilýän meşhur žurnalist ýasaýar. Ol hem häzir 90 ýaşynda. Fransiyada doglupdyr. Russiyadan başga-da Fransiyanyň we ABŞ-nyň raýaty.

Pozner telewideniýede birnäçe şüweleňli telegepleşikleri taýýarlady. Kämahal häkimiýete garşy gyýtaklaýyn we pessaýja tankydy bellikleri edip bilýän adam.

Emma ol Russiya-Ukraina urşy başlan badyna gepleşikleriniň arasyны kesdi we uruş barada hiç hili düşündiriş bermedi.

Munuň üçin ne Isanyň göwnüne ýaranjak boldy, ne-de Musanyň. Häkimiýetiň tarapyny tutýanlaram, oppozisionerlerem Pozneri gazaply tankyt etdiler, häzirem durar ýerde duranoklar.

Ahyrsoñunda ýakynda meşhur žurnalist sekiz bölümlik dokumental film bilen rus telewideniýesine dolandy: Dürli ugurlardan Türkiýäniň taryhyny, medeniýetini, syýasatyny, sosial gurluşyny gürrüň bermäge synanyşyń filmiň ady «Türk depderidi».

Filmde türk intelligensiýasynyň birnäçe wekili, dürli hünärmenler we halk wekilleri bilen geçirilen gürründeşlikler we synlar bardy. Pozner meniň bilen gürründeş bolup, aýdanlarymy birnäçe bölümde ulandy.

Filmiň esasy myhmanlarynyň arasynda öňe saýlananlaryň birem ýazyjy Orhan Pamukdy.

Şu ýerde säginip, gürrüni makalamyň birinji bölegine sepläýin. Mihalkow telewideniýedäki syýasy gepleşiginde ilki Pozneriň käbir syýasy gürründeşliklerinden sitatalara yüzlenip, şeýle diýdi:

«- Sen Russiýada özüňi öýünde ýaly duýmaýandygyň, içki dünýäň doly rus däldigini aýdypsyň. Şonsuzam sende üç ýurduň pasporty bar. Aýtsana, sen haýsy ýurduň watansöýüjisi?»

Şeýle diýibem Orhan Pamuga gezek getirýär. Mihalkow Pamugyň Türkiýedäki režim we häkimiýet barada aýdan käbir pikirlerini tankydy terzde orta atyp, Russiýa bilen parallelilik gurmaga synanyşýar we diňe öz ýurdunda däl, Türkiýede-de häkimiýetiň tarapyny tutýandygyny szurdy.

«- Türkiýedäki okyjylaryny ýarsy Orhan Pamugy dönük hasaplaýar».

ТУРЕЦКАЯ ТЕТРАДЬ
ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ЦИКЛ
ВЛАДИМИРА ПОЗНЕРА

Mihalkow munuň bilenem çäklenmeýär. Ol «Türk depderi» dokumental filminiň prezident Erdoganýň BRICS-iň Kazanda geçirilen forumyna gatnaşmak üçin Russiya gitjek bolup durka efire goýberilmegini ýazgarýar.

“- BRICS üçin Kazana Erdoganýň gelmegine bir hepde galanda ony ýigrenýän we oňa her dürli hapalyklary ýoñkeýän biriniň baş rolda çykyş edýän filminiň ekrana çykmagy boljak zatmy!”

Orhan Pamuk we Vladimir Pozner (çepden saga)

Gahrymanyň kyssasyny oýnamak we režissýorlyk etmek. Gürrüň uzyn. Men bärde gysgaça aýtmaga synanyşdym. Ýokarda aýdyşym ýaly Mihalkowy ençeme ýyl synlap gelýärin.

Onuň bilen baglanyşykly hiç ýadymdan çykmaýan bir epizod bar: 1999-njy ýylyň 10-njy martynda zalda çykyş edip durka iki sany adam oňa ýumurtga zyñyp, protest bildiripdi. Mihalkow ylgap baryp, goragçylaryň gollaryny gaňryp saklap duran adamlarynyň biriniň ýüzüne depipdi.

«Комсомольская правда» gazetiniň žurnalisti Marina Lesko: «Ine, biziň ýüzümize sylip ýören adamlarymyz şular ýaly. Öz deňini görseler-ä gyzyl ýumruga girýär, garşysyndaky özünden ejiz bolsa-da iň bolmanda depip galýar» diýip ýazypdy.

Mihalkowyň oýnan we režissýorlyk eden hemme kinofilmini gördüm. Ol filmleriň köpüsinde gaýduwsyz, ahlakly, wyždanly gahrymanlary janlandyrdy, şeýle gahrymançylykly eserleri ýazdy we döretdi. Kinofilmlerinde dürli gynamalary başdan geçirdi, dürli basylsara döş gerdi, ýöne halky üçin zalymlara garşıy göreşinden birjigem yza tesmedi.

Sungat, sungat adamy we hakyky durmuş şular ýaly paradokslardan doly. Ol ajaýyp eserleri ýazýar, saýlama kinofilmleri döredýär, adatdan daşary güýcli obrazlary janlandyrýar. Emma real durmuşa gelende welin, düýbünden başga adama öwrülip, sungaty bilen öňe süren gymmatlyklarynyň beýlesine düşüp bilýär.

Hakan AKSAÝ.

@AksayHakan
aksayhakan@gmail.com

«T24» internet gazeti, 14.11.2024 ý. Publisistika